

Vergaderjaar 2009–2010

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 974

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 december 2009

Overeenkomstig de bestaande afspraken heb ik de eer u hierbij 11 fiches aan te bieden die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC):

1. Mededeling en aanbeveling Digitaal Dividend (Kamerstuk 22 112, nr. 973);
2. Mededeling Global Monitoring for Environment and Security (GMES)
3. Mededeling inzake bestrijding hiv/aids (Kamerstuk 22 112, nr. 975);
4. Mededeling grensoverschrijdende elektronische handel tussen ondernemingen en consumenten in de EU (Kamerstuk 22 112, nr. 976);
5. Mededeling «een beter werkende voedselvoorzieningsketen in Europa» (Kamerstuk 22 112, nr. 977);
6. Verordening inzake financiële bijstand van de gemeenschap voor de ontmanteling van de eenheden 1 t/m 4 van de kerncentrale Kozloduy in Bulgarije (Kamerstuk 22 112, nr. 978);
7. Mededeling inzake Europees transparantie-initiatief (Kamerstuk 22 112, nr. 979);
8. Verslag over etikettering voor dierenwelzijn (Kamerstuk 22 112, nr. 980);
9. Mededeling inzake nieuw partnerschap EU en Landen en Gebieden Overzee, LGO (Kamerstuk 22 112, nr. 981);
10. Kwalificatierichtlijn (Kamerstuk 22 112, nr. 982);
11. Procedurerichtlijn (Kamerstuk 22 112, nr. 983).

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
F. C. G. M. Timmermans

Fiche: Mededeling Global Monitoring for Environment and Security (GMES)

1. Algemene gegevens

Voorstel: Global Monitoring for Environment and Security (GMES): Challenges and Next Steps for the Space Component.

Datum Commissiedocument: 28-10-2009

Nr. Commissiedocument: COM(2009) 589 final

Pre-lex: http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nI&DosId=198765

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board: SEC(2009) 1439, 1440, 1441

Behandelingstraject Raad: Raad voor Concurrentievermogen (naar verwachting onder Spaans voorzitterschap)

Eerstverantwoordelijk ministerie: Ministerie van Economische Zaken

2. Essentie voorstel

GMES is een door de EU geleid initiatief voor observatie van de aarde. De EU en ESA (European Space Agency) hebben gezamenlijk besloten de Europese operationele capaciteit voor aardobservatie te ontwikkelen. Met aardobservatie kan informatie worden verzameld over het milieu en omgeving, waarmee operationele informatiediensten worden opgezet voor beter milieubeheer en meer veiligheid voor de burgers. Aardobservatie maakt gebruik van satellieten en van faciliteiten die zich niet in de ruimte bevinden, waaronder lucht, zee- en grondnetwerken («in-situ netwerken»). Daarmee zal het bijvoorbeeld mogelijk zijn de natuurlijke hulpbronnen en landgebruik efficiënter te beheren, de toestand van de oceanen en de chemische samenstelling van de atmosfeer – twee sleutelfactoren in de klimaatverandering – te monitoren, op natuurlijke en door de mens veroorzaakte catastrofes te reageren en de grensbewaking doeltreffender te maken.

De Raad voor Concurrentievermogen heeft de Commissie gevraagd¹ inzicht te geven in de lange termijn-*governance* en financiering van GMES in het licht van de volgende Financiële Perspectieven. GMES bouwt voort op bestaande infrastructuur en zal in de nabije toekomst geen defensiediensten hebben. Op korte termijn zal de operatie van de eerste GMES Sentinels (satellieten) gefinancierd moeten worden. Hiervoor heeft de Commissie op 20 mei jl. een voorstel voor een verordening² gedaan. Voor het succes van GMES is datacontinuïteit voor de gebruikers van groot belang. Volgens het lange termijn-scenario van ESA zal voor de periode 2014–2020 ruim € 4 miljard nodig zijn voor de ruimtecomponent van GMES. De Commissie zal namens de EU het GMES-programma coördineren, waarvoor het coördinatiemechanismen met ESA, EUMETSAT en lidstaten zal opzetten. Daarnaast zal de Commissie namens de EU een internationale dialoog aangaan met andere landen die beschikken over nationale ruimtecapaciteiten om enerzijds de benodigde data te verkrijgen en anderzijds gebruik van GMES te ondersteunen.

In het *impact assessment* van de Commissie is gekeken naar de beleidsdoelen: te zorgen voor continue beschikbaarheid van milieugegevens vanuit de ruimte en de kosten voor de toegang tot aardobservatiedata te verlagen en zo de dienstensector te laten groeien. Geconcludeerd wordt

¹ Conclusies van de Raad van 2 december 2008 (16267/08) en de gezamenlijke Ruimte-raad-oriëntaties van 29 mei 2009 (10500/09).

² COM(2009) 223, zie ook BNC-fiche hierover.

dat alleen bij financiering en management van de exploitatie en vernieuwing van de Sentinels alle beleidsdoelen door de EU worden gehaald.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

Er worden geen concrete acties of wet- en regelgevingvoorstellen gedaan. Conform het oordeel in eerdere BNC-fiches over GMES is Nederland positief over de bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit.

Nederland wil niet vooruitlopen op de algemene besluitvorming over de volgende Financiële Perspectieven en neemt de bedragen ter informatie aan. Het bedrag van ruim € 4 miljard voor de periode 2014–2020 voor de ruimtecomponent zal waarschijnlijk deels door de EU en deels door ESA worden gefinancierd.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland heeft ingestemd met de raadsconclusies van 2 december 2008 over het GMES-programma en de resolutie van de gezamenlijke ruimte-raad van 29 mei 2009 waarin de Commissie werd gevraagd om inzicht te geven in de lange termijn *governance* en financiering van GMES in het licht van de volgende Financiële Perspectieven. Nederland ondersteunt het GMES-programma en verwelkomt deze mededeling, waarin een indicatie van de te nemen stappen en het financiële kader voor de ruimtecomponent van GMES wordt geschetst. Nederland wil niet vooruitlopen op de volgende Financiële Perspectieven en neemt de bedragen ter informatie aan. Het bedrag van ruim € 4 miljard voor de periode 2014–2020 voor de ruimtecomponent zal waarschijnlijk deels door de EU en deels door ESA worden gefinancierd.

Nederland heeft rechtstreeks € 33 miljoen geïnvesteerd in de ontwikkeling en bouw van de GMES-satellieten via het ESA-ontwikkelingsprogramma GMES Space Component. Daarnaast heeft Nederland een leidende rol wat betreft de ontwikkeling, bouw en exploitatie in het kader van GMES van het TROPOMI-instrument voor atmosferemonitoring van luchtverontreiniging en broeikasgassen, waar € 68 miljoen in wordt geïnvesteerd. Deze investeringen geven de belangen voor Nederlandse bedrijven en kennisinstututen aan.

GMES wordt gezien als een publiek goed, wat betekent dat het systeem voor het publieke belang met publieke middelen gefinancierd wordt. Te verwachten is dat dit op middellange termijn zo zal blijven. Dergelijke grote investeringen en het tegemoetkomen aan de institutionele belangen kan alleen door grote publieke investeringen. Wel is het zo dat ook de private sector nadrukkelijk met GMES-data diensten zal ontwikkelen. Deze data worden beschikbaar voor gebruikers wereldwijd, er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gebruikers uit de EU en uit derdelanden. Een open databeleid is cruciaal, uiteraard onder voorbehoud van veiligheidsaspecten. Dit laatste dient nog verder uitgewerkt te worden, bijvoorbeeld door afscherming van defensielocaties, objecten van het Koninklijk Huis, maar ook vitale infrastructuur en beeldmateriaal van Nederlandse eenheden in uitzendgebieden.